

Kleurrijke Eigen Kracht

**Onderzoek onder Eigen Kracht-
coördinatoren naar de successen en
knelpunten bij conferenties met
migrantengezinnen**

**Janet Rodenburg
Naïma Abouri**

Colofon

Maart 2013, Pharos Kennis- en adviescentrum

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar worden gemaakt door druk, fotokopie of microfilm of op een andere wijze zonder voorafgaande schriftelijke toestemming.

Kleurrijke Eigen Kracht is ontwikkeld door Pharos.

Auteurs

Janet Rodenburg

Naima Abouri

Projectsecretariaat

Pharos

Arthur van Schendelstraat 620

Postbus 13318

3507 LH Utrecht

Telefoon 030 234 9800

Email: info@pharos.nl

www.pharos.nl

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord	4
SAMENVATTING EN AANBEVELINGEN	5
Migrantenjongeren en hulpverlening	5
Zelfbeschikking en culturele eigenheid	5
Deelname van migrantengezinnen	6
1. PARTICIPATIE VAN MIGRANTEN IN EIGEN KRACHT- CONFERENTIES	12
1.1 Sociale veerkracht	12
1.2 Onderzoek	12
2. RESULTATEN	16
2.1 Bereik van migrantengezinnen bij Eigen Kracht-conferenties	16
2.2 Aanbod van migrant-coördinatoren	22
Bronnen	27

Voorwoord

Graag willen wij Mariël Floor en Mariëtte Dirkzwager, vanuit respectievelijk Amsterdam en Rotterdam, bedanken voor hun enthousiasme en inzet om dit onderzoek mogelijk te maken. Ook zijn wij alle coördinatoren erkentelijk die de enquête hebben ingevuld; met hun kritische houding gaven zij blijk van een grote betrokkenheid bij de Eigen Kracht-conferenties. Ten slotte hebben de kleurrijke en openhartige verhalen van de geïnterviewde respondenten ons veel inzicht gegeven in de dynamiek van de conferenties. Dank daarvoor!

Janet Rodenburg

Naïma Abouri

SAMENVATTING EN AANBEVELINGEN

Migrantenjongeren en hulpverlening

Uit onderzoek blijkt dat migrantengezinnen en -jongeren relatief laat hulp zoeken, vaak als problemen al uit de hand gelopen zijn.¹ Migrantenjongeren zijn ondervertegenwoordigd in de vrijwillige hulpverlening en oververtegenwoordigd in de niet-vrijwillige, zwaardere jeugdzorg, waaronder ook de justitiële keten. Zo bestond in 2010 30 procent van de populatie van residentiële instellingen uit migrantenjongeren en ruim de helft (53 procent) van de jongeren in justitiële inrichtingen heeft een migrantenachtergrond. Van de migrantenjongeren die terechtkomen in de justitiële jeugdinrichtingen is bekend dat zij nauwelijks gebruik hebben gemaakt van de bestaande hulpverleningsmogelijkheden.

De vraag naar en het aanbod van (vrijwillige) ondersteuning en hulp aan gezinnen van niet-westerse komaf sluiten niet op elkaar aan. Het 'voorportaal van de jeugdzorg' slaagt er dus onvoldoende in om deze groep eerder te bereiken en problemen in een vroegtijdig stadium te verhelpen. Dit is niet alleen nadelig voor de betreffende jongeren en hun familie; de situatie heeft ook een negatief effect op het imago van de jeugdzorg en het gebruik ervan door migranten. De hulp van de jeugdzorg geldt als zeer ingrijpend, terwijl de lichtere preventieve hulp nauwelijks bekend is.

Met het oog op een gezonde ontwikkeling zou het goed zijn om migrantenjongeren in een eerder stadium laagdrempelige hulp te kunnen bieden. Bijvoorbeeld via een Eigen Kracht-conferentie, waarin mensen worden geholpen om hun eigen omgeving te activeren bij uit de hand gelopen sociale problemen.

Zelfbeschikking en culturele eigenheid

Sinds begin 2001 worden er in Nederland Eigen Kracht –conferenties (EK-c's) gehouden. Eigen Kracht is een benaderingswijze, waarbij mensen zelf beslissen over wat zij nodig hebben aan hulp en steun om problemen op te lossen. Het aantal Eigen Kracht-conferenties stijgt; van januari 2011 tot augustus 2012 werden er bijna 2.000 van deze bijeenkomsten gehouden, waar in totaal 17.000 mensen aan meededen. Dat is 40 procent meer dan in 2010, blijkt uit cijfers van de Eigen Kracht Centrale. Alleen al in Amsterdam heeft Bureau Jeugdzorg in 2012 700 EK-c's helpen organiseren.² Ook in Rotterdam neemt de belangstelling vanuit de gemeente toe. De conferenties hebben een vermindering van de zorgconsumptie tot gevolg: wachtlijsten voor uithuisplaatsingen nemen af. Dit model is niet alleen positief voor de hulpvragers: met het mobiliseren van het sociale netwerk kan voorkomen worden dat (dure) reguliere hulpverlening ingezet moet worden. Uit onderzoek

¹ Hiervoor worden verschillende redenen genoemd in o.a. van Leeuwen (2010).

² Jorritsma (2013)

van de gemeente Amsterdam blijkt dat: een Eigen Kracht-conferentie de gemeente zeventienduizend euro per gezin bespaart.³

De aanpak van de Eigen Kracht Centrale sluit aan bij de ontwikkeling van een vraaggestuurd stelsel in het Nederlandse jeugdzorgbeleid. Hierbij wordt de regie voor hulpverlening verschoven van de zorgaanbieder naar de cliënt en zijn of haar netwerk. De inzet van het overheidsbeleid is dan ook dat families meer in eigen kring hulp en steun zoeken. Zo heeft de Tweede Kamer erop aangedrongen Eigen Kracht-conferenties meer in te zetten in het preventieve domein bij de Centra voor Jeugd en Gezin.⁴

Eigen Kracht-conferenties blijken aantrekkelijk te zijn voor gezinnen met diverse etnische achtergronden. 44 procent van alle conferenties betreft hoofdpersonen van niet-Nederlandse afkomst.⁵ Niet alleen krijgt het gezin de regie over hulpverlening in handen, ook wordt veel meer ingezet op het benutten en versterken van de krachten van de familie, vrienden en anderen uit het netwerk. Maar wat zijn nu precies de succesfactoren die dit model voor migrantengezinnen attractief maken, en wat zijn de knelpunten?

Deelname van migranten

Van mei tot december 2012 heeft Pharos in opdracht van de Eigen Kracht Centrale onderzocht in welke mate en in welk stadium migranten bereikt worden bij Eigen Kracht-conferenties. In 2010-2011 had bijna de helft van alle aanmeldingen bij de Eigen Kracht Centrale een niet-Nederlandse achtergrond.⁶ Dit betekent dat migrantengezinnen bijna evenveel gebruik maken van Eigen Kracht-conferenties als Nederlandse gezinnen. Het betreft hier echter veelal gedwongen conferenties, bijvoorbeeld waar de kinderbescherming in het geding is. Het is de wens van de Eigen Kracht Centrale om migrantengezinnen in een eerder stadium – dus voordat de problemen escaleren – te helpen om hun sociale netwerk te activeren om gezamenlijk hun problemen op te lossen. Hierdoor wordt gezinnen veel leed bespaard. We hebben daarom in kaart gebracht welke factoren de deelname van migrantengezinnen aan de conferenties bevorderen of belemmeren. In dit rapport zijn aanbevelingen geformuleerd hoe de Eigen Kracht Centrale migrantengezinnen kan stimuleren eerder hulp te zoeken in hun netwerk, al dan niet ondersteund door een Eigen Kracht-conferentie. In vervolgonderzoek zullen we door interviews met deelnemers zelf nader ingaan op mogelijke kansen en belemmeringen hierbij.

³ Schuurman & Mulder (2012)

⁴ Project: *Preventieve kracht? Een onderzoek naar de implementatie en de effecten van Eigen Kracht-conferenties in het preventieve domein* (lopend onderzoek PI Research).

⁵ Het inzetten van conferenties is vooral populair onder Surinaamse groepen: 16 procent van alle conferenties betreft een Surinaamse hoofdpersoon (Gramberg 2012).

⁶ De participatie van migrantengezinnen aan EK-c's vertoont overigens grote verschillen tussen de provincies. In Noord- en Zuid-Holland is de meerderheid van de conferenties voor niet-Nederlandse hoofdpersonen. Zie Gramberg (2012).

We hebben ook onderzocht in hoeverre het inzetten van Eigen Kracht-coördinatoren die zelf een migrantenachtergrond hebben de drempel voor de migrantengezinnen naar een EK-c kan verlagen. De Eigen Kracht Centrale vindt het belangrijk dat gezinnen die een EK-c willen inzetten hun voorkeur kunnen uitspreken voor een bepaalde coördinator (wat betreft taal / cultuur, sekse, etc.). Volgens de Centrale hebben de meeste migrantengezinnen een voorkeur voor een coördinator uit hetzelfde herkomstland. Landelijk gezien is de vraag naar deze coördinatoren momenteel groter dan het aanbod. Bij de werving van coördinatoren wil de Eigen Kracht Centrale daarom gericht te werk gaan en meer migranten aanstellen. Daarom is nagegaan wat de bevorderende en belemmerende factoren zijn voor migranten om zich op te geven voor het coördinatorschap.

De informatie is verzameld door middel van literatuuronderzoek, een online vragenlijst onder alle EK-coördinatoren en telefonische interviews met 17 coördinatoren uit de grootste migrantengroepen in Nederland. Gesproken is met coördinatoren van Antilliaanse, Surinaamse, Turkse of Marokkaanse afkomst die werkzaam zijn in Rotterdam en Amsterdam.

Aanbevelingen

De onderstaande aanbevelingen hebben betrekking op de twee hoofdvragen van de Eigen Kracht Centrale, namelijk:

1. Hoe kunnen meer migrantengezinnen gestimuleerd worden zich uit eigen beweging aan te melden voor Eigen Kracht-conferenties?
2. Hoe kunnen meer migrant-coördinatoren ingezet worden om de conferenties met migrantengezinnen te faciliteren?

Bereiken en stimuleren van migrantengezinnen

Zoek de doelgroep op

Om migrantengezinnen actief te informeren over Eigen Kracht-conferenties is het nodig om (meer) outreachend te werken. Het gaat erom vertrouwen te winnen van mensen die niet uit eigen beweging hulp zoeken. Sleutelfiguren uit de eigen gemeenschap die kunnen inspelen op de traditionele waarden en normen kunnen hierbij een belangrijke rol spelen.

“Outreaching werken is een verzamelnaam voor welzijnsgerichte activiteiten en methoden waarbij de veldwerker de veiligheid van de eigen organisatie verlaat en zich begeeft in een andere omgeving, met inbegrip van de daar heersende normen en waarden. Dit kan zijn de leefwereld van de hulpvrager zelf, of een andere organisatie of sector waar mee samengewerkt wordt om de hulp of dienstverlening beter te organiseren op maat van de cliënt.”⁷

Voorbeelden zijn: naar (gekleurde) scholen⁸ in achterstandswijken gaan, naar (migranten)kerken of moskeeën, naar de voetbalvereniging, bij het maatschappelijk werk, in het theehuis, bij de Arbodienst, de huis- en bedrijfsarts, NT2-cursussen. Nodig hiertoe ‘ervaringsdeskundigen’ uit.

Geef heldere informatie

Coördinatoren geven aan dat het vaak een grote uitdaging is om in de startfase het concept Eigen Kracht-conferentie goed uit te leggen aan gezinnen en deelnemers uit het netwerk. Deelnemers blijken na aanmelding niet altijd goed te weten wat de bedoeling is en wat er van hen verwacht wordt. De coördinator moet niet alleen duidelijkheid verschaffen over het verloop van de conferentie, maar ook zijn rol als organisator – en niet als hulpverlener – behoeft uitleg. Hier ligt ook een taak voor de hulpverlenende instantie die het gezin – al dan niet gedwongen – aanmeldt voor een Eigen Kracht-conferentie. Daarnaast moeten ook regiomanagers bij het eerste contact alert zijn op het verschaffen van begrijpelijke informatie aan een doelgroep die het Nederlands slecht beheerst.

Veelkleurige voorlichting

Het is belangrijk dat migranten zich aangesproken voelen door de wijze waarop informatie wordt gegeven over Eigen Kracht-conferenties. Maak het voorlichtingsmateriaal meer uitnodigend voor migrantengezinnen. Dit kan door folders en digitale informatie in verschillende talen en/of in eenvoudig Nederlands aan te bieden. Daarnaast kan men verwijzen naar situaties (al dan niet met afbeeldingen) die herkenbaar zijn voor specifieke migrantengroepen. Folders en flyers kunnen nooit de persoonlijke benadering vervangen, maar ze kunnen wel ondersteunen.

Laaggeletterdheid

Stem de informatie daarom af op de doelgroep, in dit geval migrantenjongeren en -gezinnen in een achterstandspositie. Ze zijn vaak laaggeletterd of spreken gebrekkig Nederlands.

⁷ Beelen (2012).

⁸ Scholen hebben een belangrijke taak om problemen te signaleren zodat docenten of vertrouwenspersonen het kind en de ouders kunnen wijzen op de mogelijkheid van Eigen Kracht-conferenties.

Gebruik minder formele taal: begrippen als ‘conferentie’, ‘actieplan’, etc. kunnen laaggeschoolde deelnemers afschrikken. In plaats van conferentie valt te denken aan ‘kringgesprek’, ‘bijeenkomst’ of ‘overleg’; in plaats van actieplan, ‘afspraken’, etc. Maar ook kunnen cultuurspecifieke begrippen worden gebruikt, zoals het Creoolse *kroetoe*.⁹

Gebruik van sociale media

Ontwikkel meer voorlichtingsfilmpjes die cultuur- en doelgroepspecifiek zijn, bv. in verschillende talen, en die situaties uitbeelden (inclusief waarden en normen) die migranten herkennen. Zo’n promotiefilmje zou je via de migrantenmedia kunnen uitzenden, bv. Surinaamse tv, OCaN (Stichting Overlegorgaan Caribische Nederlanders), sociale media, etc. Hierbij kan worden gerefereerd aan gebruiken uit de eigen cultuur of de kracht van familiebanden. Te denken valt aan de volgende internetsites:

- Marokkaanse doelgroep: o.a. www.marokko.nl, www.maghreb.nl, www.maroc.nl en www.yasmina.nl
- Turkse doelgroep: o.a. www.hababam.nl, www.lokum.nl en www.turksnl.net.
- Surinaamse doelgroep: o.a. www.nospang.com, www.waterkant.net, www.sangam.nl.
- Antilliaanse doelgroep: o.a. www.antilliaansdagblad.com, www.dibokumi.com en www.wakmi.com.

Verhalen delen

Mond-tot-mond reclame is volgens de coördinatoren de beste manier om de bekendheid van Eigen Kracht-conferenties onder migranten te vergroten. Maar hoe meer taboe er rust op hun problemen (bv. opvoedingsproblemen of dreigende uithuisplaatsing), hoe kleiner de kans dat migrantengezinnen die een Eigen Kracht-conferentie hebben ingezet hun ervaringen met anderen delen. Het is wel mogelijk dat ze tegen iemand zeggen “We hebben via-via hiervan gehoord, misschien is dit iets voor jou.” Of deelnemers gaan bij zichzelf te rade en denken “dit is eigenlijk ook wel iets voor mij of mijn broer of mijn buurvrouw.” Er is een rol weggelegd voor de coördinatoren om na afloop van de conferentie de deelnemers te stimuleren hun verhalen te delen.

De coördinatoren hebben de indruk dat het gevoel van schaamte vaak hardnekkiger is onder ouderen dan onder jongeren die in Nederland zijn opgegroeid. Ze zouden daarom vooral de jongeren kunnen stimuleren om hun ervaringen met de EK-c’s te delen met vrienden en klasgenoten (of anoniem via chatsites), waardoor de bekendheid van de conferenties onder migranten wordt vergroot.

⁹ *Kroetoe* is een term uit het binnenland van Suriname en staat voor een bijeenkomst om geschillen uit te praten.

Preventie

Migrantengezinnen komen relatief laat in aanraking met Eigen Kracht-conferenties. Dat is jammer. Wanneer problemen nog niet zo hoog opgelopen zijn, is de kans groter dat een Eigen Kracht-conferentie succesvol is. Werk daarom meer samen met instellingen die zich bezig houden met preventieve jeugdzorg in plaats van de specialistische (geïndiceerde) jeugdgezondheidszorg, zoals Bureau Jeugdzorg. Vooral op scholen in achterstandswijken is een wereld te winnen, bijvoorbeeld via schoolmaatschappelijk werk of ouderraden.

Aanbod migrant-coördinatoren

Huidige migrant-coördinatoren vaker inzetten

De meeste coördinatoren met een migrantenachtergrond bevinden zich in de Randstad en hier worden ook de meeste conferenties met migrantengezinnen georganiseerd. Landelijk gezien mag er dan volgens de Eigen Kracht Centrale een gebrek zijn aan coördinatoren met een migrantenachtergrond, de respondenten (uit Amsterdam en Rotterdam) zijn er niet van overtuigd dat dit ook het geval is in hun regio. De meesten zouden juist meer conferenties (al dan niet voor hun eigen achterban) willen begeleiden. Zij pleiten er daarom voor dat zij vaker worden inzet in plaats van het werven en opleiden van nieuwe migrant-coördinatoren.

Informele circuit aanboren

Voor zover er toch behoefte is aan 'nieuw bloed' (dit geldt waarschijnlijk met name voor de regio's buiten de randstad) is de aanbeveling om migrant-coördinatoren vooral via het informele circuit te werven. Het is volgens de geïnterviewde coördinatoren namelijk maar de vraag of je geschikte kandidaten krijgt wanneer je een grote wervingscampagne opzet. Het is vooral het persoonlijk enthousiasme wat mensen over de streep trekt.

Professionele ontwikkeling

Om het werk van migrant- coördinatoren aantrekkelijk te laten zijn én blijven, geven sommigen aan dat ze meer feedback op hun functioneren zouden willen hebben, zodat zij zich verder kunnen ontwikkelen. Hierbij kan bijvoorbeeld specifieke aandacht worden besteed aan de voordelen en valkuilen van het werken met de eigen achterban. De interviews laten zien dat door de gemeenschappelijke achtergrond deelnemers minder schromen om een beroep te doen op de coördinator. Sommige gezinnen hebben langer behoefte aan ondersteuning en nemen – tegen de regels in – na afloop van de conferentie nog contact op met de coördinator. Ga na in hoeverre deze coördinatoren (extra) coaching nodig hebben bij het bewaken van hun rol. Een enkeling suggereert een (jaarlijks) functioneringsgesprek waarin lange termijn doelen kunnen worden besproken. Dit past

echter niet in het principe van de Eigen Kracht-conferenties waarbij coördinatoren worden ingehuurd op basis van hun expertise.

Diversiteit in alle lagen

Sommige coördinatoren zijn van mening dat de Eigen Kracht Centrale onvoldoende een afspiegeling is van de multiculturele samenleving. Dit kan worden verbeterd door meer diversiteit aan te brengen in de Eigen Kracht Centrale. Dit betreft niet alleen het werken met gezinnen en coördinatoren met een migrantenachtergrond, maar ook door migranten op te nemen in, bijvoorbeeld, de Raad van Toezicht. Op deze manier kan de aandacht voor diversiteit zich van binnenuit natuurlijker ontwikkelen.

1. PARTICIPATIE VAN MIGRANTEN IN EIGEN KRACHT-CONFERENTIES

1.1 Sociale veerkracht

De Eigen Kracht-conferentie is een schoolvoorbeeld van het mobiliseren van sociale veerkracht. Bij een Eigen Kracht-conferentie krijgen ontspoorde gezinnen de kans om met behulp van familieleden, burens en vrienden hun leven weer op de rails te krijgen. Het gaat daarbij vaak om gezinnen met uiteenlopende problemen. Geen logge, versnipperde instanties die bepalen wat goed voor iemand is, maar een oplossing die onder eigen regie in de eigen omgeving tot stand komt. Een onafhankelijke Eigen Kracht-coördinator trommelt zoveel mogelijk ooms, tantes, nichten, neven, burens en vrienden op en regelt een conferentie. Hij bemoeit zich niet met de inhoud. De hoofdpersoon maakt samen met het netwerk een plan voor de oplossing van het probleem of voor het inroepen van hulp. In de reguliere hulpverlening gaat met er vaak impliciet vanuit dat hun cliënten geen bruikbaar netwerk hebben. De keuze is dan: iemand helpen of hem wijzen op zijn eigen verantwoordelijkheid. Er is een derde mogelijkheid. Het netwerk van een cliënt stimuleren en in staat stellen om hem te helpen. De keuze is niet mensen in de watten leggen of zelfredzaamheid eisen, maar investeren in sociale veerkracht. In het vermogen van sociale netwerken om tegenslagen op te vangen.

Juist bij migrantengroepen spelen familienetwerken vaak een grote rol. Uit de database van de Eigen Kracht Centrale blijkt dat in 2010-2011 bijna de helft van alle aanmeldingen bij Eigen Kracht-conferenties hoofdpersonen – d.w.z. degenen met de hulpvraag – van niet-Nederlandse afkomst betrof. De meeste niet-autochtone hoofdpersonen zijn afkomstig uit de vier grootste migrantengroepen die in Nederland woonachtig zijn: Surinamers, Antillianen, Marokkanen en Turken.¹⁰ 16 procent van de conferenties betrof een hoofdpersoon van Surinaamse afkomst. Het aantal aanmeldingen vanuit de overige drie groepen (Turks, Marokkaans, Antilliaans) was tezamen eveneens ongeveer 16 procent. Omdat Turkse, Marokkaanse en Antilliaanse gezinnen wel relatief vaak te maken hebben met jeugdzorg, zou de Eigen Kracht Centrale meer op deze groepen kunnen inzetten.

1.2 Onderzoek

In opdracht van de landelijke Eigen Kracht Centrale heeft Pharos een verkennend onderzoek uitgevoerd naar de wijze waarop migrantengroepen eerder en beter bereikt kunnen worden. Om meer migrantengezinnen te interesseren voor Eigen Kracht-conferenties is de afgelopen jaren actief ingezet op de werving van coördinatoren met een migrantenachtergrond. De

¹⁰ Gramberg (2012)

gezinnen die zich aanmelden kunnen hun voorkeur uitspreken voor een bepaalde coördinator op basis van sekse, cultuur, taal en geloof. Veel migrantengezinnen kiezen voor een coördinator met dezelfde culturele achtergrond, vooral wanneer er zich ook ouderen in het netwerk bevinden. Volgens de Eigen Kracht Centrale is landelijk gezien de vraag naar migrant-coördinatoren groter dan het aanbod. Zij wil daarom gericht te werk gaan en een strategie ontwikkelen om meer migrant-coördinatoren aan te trekken.

Onderzoeksvragen

1. Op welke wijze kan men stimuleren dat personen en gezinnen met een migranten-achtergrond zich in een eerder stadium (en op eigen initiatief) aanmelden voor een Eigen Kracht-conferentie?

De volgende subvragen zijn daarbij geformuleerd:

- Bij welke problemen roepen migrantengezinnen de hulp in van de Eigen Kracht Centrale?
- Hoe, waar en op welke manier kun je migrantengezinnen die met problemen kampen het best bereiken?
- In hoeverre is het aantrekkelijk voor migrantengezinnen als de conferentie wordt gefaciliteerd door een coördinator uit hetzelfde herkomstland? Wat zijn de voor- en nadelen?
- In hoeverre hebben migrantengezinnen specifieke wensen ten aanzien van het verloop van de conferentie die te maken hebben met hun etnische achtergrond?
- Wat zijn de redenen voor het voortijdig afbreken van een conferentie onder migrantengroepen?
- In hoeverre lukt het de migrantengezinnen om een helder en werkbaar actieplan op te stellen?
- In welke mate zijn de migrantengezinnen die een EK-c hebben doorlopen tevreden over het resultaat?

2. Hoe kan het aanbod van migrant-coördinatoren worden vergroot?

Subvragen:

- Is het zo dat migrant-coördinatoren vooral conferenties organiseren voor gezinnen uit hetzelfde herkomstland als zij?
- Wat maakt het coördinatorschap aantrekkelijk voor deze personen?
- Waarover zijn migrant-coördinatoren minder te spreken?
- Hoe denken zijzelf dat meer migrant-coördinatoren kunnen worden geworven?

Aanpak

De meerderheid (meer dan 60 procent) van de conferenties met niet-Nederlandse hoofdpersonen vindt plaats in Noord- en Zuid Holland, met name in de grote steden.¹¹ Om die reden is het onderzoek uitgevoerd in de regio's Amsterdam en Rotterdam.

Omdat het bij migranten vaak wat langer duurt om het vertrouwen te winnen was de verwachting van de regiomanagers dat de deelnemers terughoudend zouden zijn om de onderzoekers te woord te staan. We hebben er daarom voor gekozen om eerst met de coördinatoren in gesprek te gaan. Via hen hoopten we vervolgens de deelnemers te kunnen benaderen. Dit laatste is helaas niet gelukt binnen de onderzoeksperiode. De uitspraken die wij in dit rapport doen over de deelnemers aan de conferenties hebben we opgetekend uit de monden van de coördinatoren.

Van mei tot december 2012 zijn de volgende activiteiten uitgevoerd:

1. Verkennende gesprekken met acht regiomanagers in Amsterdam en één in Rotterdam om hun perspectief te horen op het aansturen van migrant-coördinatoren die conferenties organiseren voor migrantengezinnen.
2. Analyse van 25 conferentieplannen gedurende het jaar 2012 in de regio's Amsterdam (15) en Rotterdam (10), voor zover deze deelnemers met een migrantenachtergrond betroffen. De documenten gaven inzicht in de aanleiding om een conferentie in te zetten, de redenen om de conferenties tussentijds af te breken en de aard van de afspraken die na afloop van de conferentie gemaakt zijn.
3. Online enquête onder alle 725 Eigen Kracht-coördinatoren naar hun ervaringen met het voorbereiden en uitvoeren van conferenties met deelnemers van Turkse, Marokkaanse, Antilliaanse en Surinaamse afkomst. 218 personen (30 procent) hebben de enquête ingevuld. Van de groep respondenten hadden slechts 20 personen een migrantenachtergrond: 12 Surinaams (6 procent), 6 Marokkaans (3 procent), 4 Turks (2 procent) en 2 Antilliaans (1 procent).
4. In aansluiting op de enquête zijn 17 kwalitatieve interviews gehouden met coördinatoren van Marokkaanse (5), Turkse (1), Antilliaanse (3) en Surinaamse (8) afkomst in de regio's Amsterdam en Rotterdam. Onder de respondenten waren vijf mannen en twaalf vrouwen. Vijf personen waren jonger dan 40, twaalf waren tussen de 40 en 55 jaar.¹² Deze coördinatoren hadden bij de regiomanagers aangegeven dat ze wilden meewerken aan het onderzoek. Het merendeel betrof telefonische interviews aan de hand van een topic lijst. De gesprekken duurden 60-90 minuten.

¹¹ Gramberg (2012).

¹² De leeftijd van de coördinatoren was als volgt: 20-30: 1 persoon; 30-40: 4 personen; 40-50: 6 personen; 50-55: 6 personen.

Centraal stonden hun ervaringen met het voorbereiden en uitvoeren van conferenties met deelnemers van Turkse, Marokkaanse, Antilliaanse en Surinaamse afkomst.

2. RESULTATEN¹³

Hieronder worden de onderzoeksvragen beantwoord. De meeste informatie is afkomstig uit de kwalitatieve interviews met de 17 migrant-coördinatoren, waar mogelijk aangevuld met gegevens uit de enquête.

2.1 Bereik van migrantengezinnen bij Eigen Kracht-conferenties

De meeste aanmeldingen zijn afkomstig van professionals, ongeacht etnische achtergrond van de gezinnen. Vaak zijn de problemen al behoorlijk uit de hand gelopen als de gezinnen aangemeld worden bij de EKC.

Problematiek

Een analyse van de achtergrondproblematiek naar etnische groep¹⁴ geeft grofweg het volgende beeld:

- Bij Turkse deelnemers (4 procent van alle conferenties) gaat het relatief vaak om psychische problematiek, verslaving, gedragsproblemen kind, echtscheiding en verstandelijke beperking.
- Bij Marokkaanse conferenties (6 procent van alle conferenties) draait het relatief vaak om huiselijk geweld, lichamelijke beperkingen en politiecontact als problematiek.
- Bij Antilliaanse gezinnen (6 procent van alle conferenties) ligt het probleem vaak bij de pedagogische onmacht van ouders.
- In conferenties met Surinaamse hoofdpersonen (16 procent van alle conferenties) staan huisvesting- en financiële problemen vaak centraal. Het is mogelijk dat het vrij grote aandeel conferenties voor alleen volwassen hoofdpersonen hierbij een rol speelt.
- Bij de Nederlandse gezinnen (56 procent) speelt overbelasting van de ouders vaak een rol.

De problematiek is in het algemeen zwaar of er is sprake van meervoudige problemen. Vaak zitten deze gezinnen al in het eindstadium van de hulpverlening (bijvoorbeeld dreigende uithuisplaatsing van een kind) wanneer ze een EK-c inzetten. De coördinatoren bevestigen dat veel van de conferenties worden ingezet omdat er zorgen zijn over het welzijn of de veiligheid van één of meerdere kinderen. Vrijwel altijd is jeugdzorg of de GGZ al bij zo'n gezin betrokken. Maar er zijn ook families die zonder die bemoeienis conferenties houden – al is het maar om ingrijpen van buitenaf te voorkomen. Hoofdpersonen met een Nederlandse

¹³ Omdat dit verkennende onderzoek betrekking heeft op een kleine groep migrant-coördinatoren dienen de resultaten met de nodige voorzichtigheid te worden geïnterpreteerd.

¹⁴ Gramberg (2012).

of Antilliaanse achtergrond geven zich relatief wat vaker uit eigen beweging op. Van degenen met een Antilliaanse achtergrond is 20 procent van de aanvragen door de hoofdpersoon of familieleden zelf aangemeld.¹⁵ In Rotterdam meldden in 2009 zelfs vier van de tien Antilliaanse hoofdpersonen zich op eigen initiatief aan (zie ook Heerink 2010). De migrant-coördinatoren onderschrijven het belang van het – in een zo vroeg mogelijk stadium – informeren van de gezinnen én de reguliere hulpverlening over Eigen Kracht-conferenties om escalatie van problemen zoveel mogelijk voor te zijn.

Gemeenschappelijke afkomst

De meeste coördinatoren die we geïnterviewd hebben organiseren conferenties voor gezinnen uit hetzelfde herkomstland. Het lijkt erop dat Antillianen en Surinamers een meer diverse groep bedienen (maar wel merendeels migranten).

De coördinatoren zien in het algemeen grote voordelen wanneer zij uit hetzelfde land afkomstig zijn als het betreffende gezin. Allereerst noemen zij de gemeenschappelijke taal/dialect, religie, cultuur, gedeelde waarden en normen (hoewel sommigen erkennen dat dit ook klasse bepaald is). Daarnaast denken ze dat ze zich wat minder zakelijk opstellen dan hun Nederlandse collega's.

“Als ik bij mensen thuis kom doe ik direct mijn schoenen uit, dat ben ik zo gewend. En ik neem de tijd om eerst over koetjes en kalfjes te praten. Dat breekt het ijs een beetje.” (Surinaamse man)

Een Nederlandse coördinator wordt gemakkelijker geassocieerd met de ‘belerende’ en overwegend witte hulpverlening. Door het wederzijdse respect en de bejegening is de sfeer vaak meer ongedwongen en vertrouwt men elkaar eerder.

Maar afkomst is slechts één van de factoren waardoor een conferentie soepeler kan verlopen. Een Surinaamse coördinator zegt dat ook het feit dat hij man en vader is een gunstig effect heeft omdat in veel Surinaamse gezinnen mannelijke autoriteit ontbreekt.

“Veel kinderen in Suriname, met name Creoolse, groeien op in eenoudergezinnen. Mannen hoppen van gezin naar gezin, of van vrouw naar vrouw, ze hebben bij verschillende vrouwen kinderen, maar ze nemen niet de verantwoordelijkheid voor de zorg van die kinderen. Passagierende vaders noemen we dat. Tijdens de conferentie laat ik zien dat Surinaamse mannen ook verantwoordelijkheid kunnen nemen.” (Surinaamse man).

¹⁵ Gramberg (2012).

Een keerzijde van de gemeenschappelijke achtergrond is dat de gezinnen gemakkelijker loyaliteit en geheimhouding van de coördinator verwachten.

“De hoofdpersoon in de conferentie werkte zwart terwijl hij in de schuldhulpverlening zat. Hij ging er automatisch vanuit dat ik als mede-Surinamer hem niet zou verlinken.” (Surinaamse man)

“Als Marokkaanse coördinator kan ik makkelijker herkennen wat er speelt, welke waarden en normen er gelden. Maar dat betekent niet dat ik het daar altijd mee eens ben. Veel Marokkaanse ouders zijn tolerant ten opzichte van hun zoons en vergoelijken hun gedrag (‘Ach, iedereen maakt wel eens fouten.’). Maar de band tussen vaders en zoons is vaak niet zo goed. Ik vind dat je best streng mag zijn.” (Marokkaanse coördinator, vader van 2 kinderen)

Gemakzucht

Een ander gevaar is dat het gezin teveel achterover leunt:

“Ze denken: deze (Surinaamse) coördinator begrijpt ons veel beter dan die witte hulpverleners, we hoeven niet alles uit te leggen, deze gaat het wel even voor ons regelen”.

Deelnemers met een migrantenachtergrond stellen zich daardoor soms nonchalant op en nemen het bijvoorbeeld niet zo nauw met de tijd:

“Ze komen vaak te laat en zeggen dat we in onze cultuur immers niet zo met de klok leven. Ze denken dat ik dat gemakkelijker accepteer dan een Nederlandse hulpverlener”.

Niet zelden worden de coördinatoren na de conferentie nog door deelnemers benaderd met uiteenlopende verzoeken om advies of (financiële) hulp.

Roddel

Voor veel migrantengezinnen is het lastig om vaak intense en verborgen problemen met ‘buitenstaanders’ te bespreken. Vanwege de eer van de familie, schaamtegevoel en loyaliteit, hang je de vuile was niet gemakkelijk buiten. Dit lijkt voor alle migrantengroepen te gelden, maar de coördinatoren wijzen erop dat vooral onder Marokkanen een sterke schaamtecultuur heerst. Het is belangrijk deze gevoelens te herkennen en te respecteren. Het komt voor dat de deelnemers zich niet comfortabel voelen bij een coördinator die uit hetzelfde land afkomstig is, veelal uit angst voor roddel (“Je privéleven ligt op straat”). Surinaamse gezinnen hebben in het algemeen een voorkeur voor een ‘eigen’ coördinator. De ‘schaamtecultuur’ komt ook duidelijk naar voren uit de enquête: de coördinatoren geven

aan dat deelnemers met een migrantenachtergrond het extra moeilijk vinden om over taboe onderwerpen te spreken.

Specifieke wensen

Tijdens de voorbereiding en de uitvoering van de conferenties proberen de migrant-coördinatoren zoveel mogelijk aan te sluiten bij de tradities en gewoontes van het gezin en het netwerk.

Religie

Op verzoek van de deelnemers geven sommige (Antilliaanse) coördinatoren religie een plek tijdens de conferentie, bijvoorbeeld door vooraf te bidden of te zingen, al dan niet in aanwezigheid van een geestelijk leider. Een respondent voegt toe dat er dan wel voor moet worden gewaakt dat het geen kerkdienst wordt. Deze families hebben niet alleen een voorkeur voor een coördinator van dezelfde etnische afkomst, maar willen vooral iemand die hetzelfde geloof aanhangt.

Gezamenlijke maaltijd

Bij vrijwel alle migrantengroepen wordt voorafgaand aan de conferentie gezamenlijk gegeten. Eten brengt vaak afleiding in een veelal gespannen situatie: samen eten verbindt. Een coördinator merkt op dat de sociale functie van zo'n gezamenlijke maaltijd nog erg onderschat wordt door de Eigen Kracht Centrale, in ieder geval wat betreft de verbinding tussen het netwerk en de coördinator en/of hulpverlener. Tijdens de training voor de coördinatoren zou er bijvoorbeeld gezegd zijn dat het niet de bedoeling is dat de coördinator deelneemt aan de maaltijd.

Overzeese familieleden

Soms worden coördinatoren verzocht om contact op te nemen met een familielid in het herkomstland om zijn/haar perspectief op de situatie te horen. Zo'n verzoek wordt in de regel ingewilligd. Een ouder persoon voor wie de familie veel respect heeft, zelfs als deze op grote afstand woont, kan soms de doorbraak betekenen in een stroef lopende conferentie. Dit lijkt vooral bij Surinaamse en Marokkaanse gezinnen een rol te spelen.

Conferentie thuis

Eén van de Marokkaanse coördinatoren zegt regelmatig het verzoek te krijgen om de conferentie thuis te organiseren, alleen met het eigen gezin. Aan dit verzoek kan niet worden voldaan omdat de conferentie moet plaatsvinden in een neutrale omgeving. Bovendien vormt alleen het eigen gezin een te beperkt, en daardoor kwetsbaar, netwerk. Een andere

Marokkaanse familie wilde dat mannen en vrouwen tijdens de conferentie in aparte ruimtes zouden zitten. Toegeven aan deze wens zou de essentie van de Eigen Kracht-conferentie aantasten, omdat het er juist om gaat dat het netwerk gezamenlijk tot een oplossing komt.

Niet doorgaan van de conferentie

De gegevens uit de database¹⁶ laten zien dat de meeste conferenties (66 procent) die in 2010-2011 zijn aangevraagd/aangemeld, ook daadwerkelijk zijn uitgevoerd. In 34 procent van alle gevallen ging de conferentie uiteindelijk niet door. Het percentage conferenties die voortijdig werden gestopt was onder Marokkanen wat hoger, nl. 40 procent.

De coördinatoren bevestigen dat het regelmatig voorkomt voor dat de hoofdpersoon of het netwerk, ondanks zorgvuldige voorbereiding, op het laatste moment toch afhaakt. De redenen hiervoor zijn divers. In het gunstige geval wordt de conferentie gestopt omdat de voorbereidende gesprekken zo 'empowerend' werken, dat men zelf tot een oplossing van het probleem komt of denkt te kunnen komen. De deelnemers voelen dan niet meer de noodzaak om een conferentie te organiseren. Dit geldt voor ca. 45 procent van de afgebroken conferenties. De overige 55 procent stopt om een 'negatieve reden'. Men schrikt er bijvoorbeeld voor terug om 'de vuile was' buiten te hangen, waardoor het netwerk soms te klein – en daardoor te kwetsbaar blijft. In één geval (Marokkaans) waren er maar drie mensen aanwezig. Ook kunnen er binnen het netwerk teveel tegengestelde belangen zijn of oud zeer, waardoor deelnemers afzeggen. Soms twijfelt de familie aan de onafhankelijkheid van de coördinator (deze wordt bijvoorbeeld toch teveel als hulpverlener gezien), of men wil vooraf de garantie dat het probleem wordt opgelost. In één situatie bleek een Eigen Kracht-conferentie op dat moment niet het juiste middel, maar was acute hulp nodig bij suïcidedreiging.

Actieplan

Gedurende de conferentie wordt toegewerkt naar een plan met afspraken. Het is voor veel migrantengezinnen niet eenvoudig om een helder actieplan op te stellen. Dit lijkt vooral te gelden voor Antilliaanse gezinnen. Gelukkig is er altijd wel iemand in het netwerk die voldoende Nederlands spreekt en schrijft. Soms wordt het in de eigen taal opgeschreven en later vertaald. Dit bemoeilijkt wel de taak van de coördinator. Het is zijn rol om actief door te vragen en de afspraken concreet te verwoorden: wie, wat, waar en wanneer (vooral waar het om tijd en geld gaat). Wanneer de coördinator voorziet dat zich taalproblemen zullen voordoen, wordt een tolk ingeschakeld.

¹⁶ Gramberg (2012).

Als er gedwongen hulp is van jeugdzorg, dan kan de gezinsvoogd vooraf voorwaarden stellen aan het plan dat wordt opgesteld. Belangrijke eis voor de goedkeuring van het plan is dat de veiligheid van de betrokken kinderen niet in het geding is. Om tegemoet te komen aan deelnemers met een lage taalvaardigheid wordt dit onderdeel soms opgenomen op band. Op deze manier kan men de afspraken nog eens rustig naluisteren. Want een plan schrijven is één ding, het ook regelmatig nalezen én naleven is iets anders. Een regiomanager vertelt dat zij het plan voor sommige gezinnen plastificeert, zodat ze het als placemat – en dagelijks geheugensteuntje – kunnen gebruiken. Of er wordt geadviseerd om het plan op een centrale en goed zichtbare plek op te hangen, bijvoorbeeld op de koelkast.

Wanneer het netwerk klein is, is er soms weinig draagvlak en dat maakt het plan kwetsbaar, waardoor de problemen niet altijd adequaat opgelost kunnen worden. Daarnaast lopen de gemoederen in de conferenties soms hoog op, waardoor er niet een goed plan van de grond komt. Maar, in de woorden van een coördinator:

“Het feit dat men met zijn allen bij elkaar is gekomen kan soms al baanbrekend zijn en een eerste stap naar verandering betekenen.”

Tevredenheid

Sommige gezinnen en deelnemers hebben bij aanvang hun twijfels over de conferentie. Toch hebben de coördinatoren de ervaring dat na afloop van de conferentie de meeste deelnemers tevreden zijn. Men is blij dat ze het samen hebben gedaan en er is weer hoop om zelf problemen op te lossen met het (directe) netwerk. Volgens de coördinatoren is dit de essentie van de conferentie. De familie heeft weer contact met elkaar, de communicatie lijkt in sommige gevallen verbeterd en men voelt zich gesterkt door het behaalde resultaat. De conferentie wordt afgesloten met het invullen van een tevredenheidsenquête. Echter, niet alle deelnemers begrijpen dit formulier. Soms worden degenen die het Nederlands niet goed machtig zijn ‘geholpen’ door een familielid. Uiteraard heeft dit gevolgen voor de betrouwbaarheid van de resultaten. Volgens de coördinatoren zou de tevredenheid ook op een andere manier gemeten kunnen worden.

En daarna

Na vier weken is er nog een contactmoment tussen de coördinator en twee sleutelfiguren uit het netwerk. De coördinatoren vragen dan naar de uitvoering van het plan, maar vaak zijn de gezinnen hier nog niet echt mee gestart. Na dit contactmoment hebben de coördinatoren geen zicht op de daadwerkelijke uitvoering van het plan, en dat is voor sommigen onbevredigend. Ook voor de deelnemers is dat soms moeilijk te begrijpen. Enkelen (o.a. Marokkaanse gezinnen) willen graag meer sturing en bellen de coördinatoren nog wel eens

op. Dit doen zij voor allerhande vragen en adviezen. Sommige coördinatoren vinden het erg lastig om de persoon in kwestie niet te mogen/kunnen helpen.

Hogeschool Saxion verzorgt de follow-up van de Eigen Kracht –conferenties en neemt na drie maanden telefonische interviews uit met drie deelnemers. Van deze gesprekken is geen terugkoppeling naar de betrokken coördinatoren. De meesten zeggen dit jammer te vinden.

2.2 Aanbod van migrant-coördinatoren

Omdat veel migrantengezinnen een voorkeur hebben voor een coördinator met dezelfde etnische achtergrond, wil de Eigen Kracht Centrale inzetten op een groter en meer divers aanbod van coördinatoren.

De meeste coördinatoren zijn minder dan twee jaar werkzaam bij de Eigen Kracht Centrale.¹⁷ Het aantal conferenties dat zij tot nog toe hebben georganiseerd loopt onderling sterk uiteen. Zo is er een coördinator die nog maar één conferentie heeft georganiseerd en een ander die er al tachtig op zijn naam heeft staan. Als we deze laatste uitschieter niet meerekenen, is het gemiddelde aantal georganiseerde conferenties per respondent tien.

De professionele achtergrond van de geïnterviewde coördinatoren is zeer divers. Zij werken o.a. als verzekeringsadviseur, GGD publieksvoorlichter, UWV-medewerker, oudercontactmedewerker, onderwijzer, verpleegkundige, voedingskundige, coach, logistiek medewerker, oppasmoeder, decaan, trainer, ICT-er.

Culturele match

De Eigen Kracht Centrale wil het aantal coördinatoren met een migrantenachtergrond vergroten omdat zij hierdoor meer migrantengezinnen hoopt te bereiken. De aanname is dat veel migrantengezinnen een voorkeur hebben voor een coördinator uit hetzelfde herkomstland en dat met een dergelijke koppeling meer migrantengezinnen bereikt worden en de conferenties effectiever zijn.

Maar het is de vraag of de coördinatoren dezelfde mening zijn toegedaan. In de online enquête legden we hen de volgende stelling voor: *‘Een coördinator met een migrantenachtergrond kan het beste alleen met gezinnen met dezelfde afkomst werken’*. Opvallend genoeg was de meerderheid van de respondenten (87 procent) het helemaal of gedeeltelijk *oneens* met de stelling. Gevraagd naar de etnische achtergrond van de gezinnen voor wie zij conferenties hebben georganiseerd blijkt ook dat in veel gevallen deze verschilt van de etniciteit van de coördinator:

¹⁷ Periode dat respondenten werkzaam zijn bij de Eigen Kracht Centrale: elf personen < 2 jaar; twee personen 2-5 jaar; vier personen > 5 jaar.

- 38 coördinatoren die zelf niet Marokkaans zijn hebben conferenties voor Marokkaanse gezinnen georganiseerd.
- 61 niet-Surinaamse coördinatoren hebben ervaring met het organiseren van conferenties voor Surinaamse gezinnen.
- 16 coördinatoren die zelf niet Turks zijn hebben conferenties voor Turkse gezinnen georganiseerd.
- 42 niet-Antilliaanse coördinatoren hebben ervaring met het organiseren van conferenties voor Antilliaanse gezinnen.¹⁸

Desondanks gaven de geïnterviewde coördinatoren aan dat zij de meeste conferenties hebben georganiseerd voor gezinnen die afkomstig zijn uit hetzelfde herkomstland als zij. Sommigen hebben uitsluitend ervaring met gezinnen uit hetzelfde herkomstland. Zij geven aan dat ze, ter afwisseling, ook wel eens conferenties zouden willen faciliteren met andere bevolkingsgroepen.

Motivatie

Om er achter te komen hoe de Eigen Kracht Centrale meer migranten kan interesseren voor het coördinatorschap, hebben we in de interviews gevraagd naar de beweegredenen van de coördinatoren om EK-c's te organiseren en hoe ze met de Eigen Kracht Centrale in aanraking zijn gekomen. De meerderheid van de coördinatoren hebben van Eigen Kracht-conferenties gehoord via vrienden, familieleden of collega's. Vaak hadden ze al een (natuurlijke) sleutelrol in het bespreken en oplossen van problemen binnen hun eigen familie- en vriendenkring. Dit beeld wordt bevestigd in de uitkomsten van de enquête. De coördinatoren staan veelal bekend als mensen 'bij wie je je verhaal kwijt kunt'. Waar nodig treden ze ook op als tolk of regelen andere praktische zaken.

"Ik ben lange tijd mijn familieleden te hulp geschoten en stond klaar bij elk wissewasje. Maar daar ben ik nu mee gestopt, dat was te makkelijk. Ze moeten het nu zelf kunnen. Ik wijs hen consequent op hun eigen kracht." (Surinaamse man)

Coördinatoren voelen zich geroepen om gezinnen en hun netwerk te activeren om zelf hun problemen op te lossen. In drie gevallen waren de geïnterviewde coördinatoren al eerder betrokken bij projecten met migrantenjongeren. Enkele coördinatoren vinden dat in de reguliere hulpverlening niet of nauwelijks ruimte is voor eigen initiatief van de cliënt en dat er vaak te veel bemoeienis is vanuit de hulpverlening.

¹⁸ Daarnaast blijkt uit de enquête dat diverse coördinatoren ervaring hebben met gezinnen met een nog andere achtergrond, waaronder Ghanees, Pakistaans, Chinees, Moluks, Spaans, etc.

Flexibiliteit

Wat de functie als coördinator ook aantrekkelijk maakt is dat het zelfstandig werk is dat men grotendeels naar eigen inzicht kan organiseren, dat geeft een gevoel van vrijheid. Ook het feit dat het om een kortdurende en afgebakende taak gaat is voor velen attractief. De meesten combineren het dan ook met ander (al dan niet betaald) werk. In een paar gevallen ziet men het als een mogelijkheid om extra vaardigheden en nieuwe contacten op te doen, waardoor men meer kansen heeft op de reguliere arbeidsmarkt.

Aansturing

Veel coördinatoren zien het coördinatorschap ook als een stap in hun professionele(en soms persoonlijke) ontwikkeling. Na aanmelding voor de functie van Eigen Kracht coördinator volgen de coördinatoren tweemaal een driedaagse training, waarna ze conferenties kunnen begeleiden. Ze worden hierbij aangestuurd door hun regiomanager. Het contact vindt in de regel uitsluitend plaats aan het begin en einde van de conferentie, veelal telefonisch of via de email. Van tussentijds contact is minder sprake, behalve wanneer er zich problemen voordoen. Soms bemiddelt de regiomanager als het niet goed klikt tussen de coördinator en de professionele hulpverlener.

“Ik vind het erg prettig om te kunnen sparren met mijn regiomanager. Hij is ook Surinaams, maar omdat hij een man is heeft hij vaak een ander perspectief op de situatie. Het is als Surinaamse vrouw best lastig om je tijdens een conferentie tussen Surinaamse machomannen staande te houden.”

Om tegemoet te komen aan hun behoefte om meer ervaringen te delen heeft een aantal vrouwelijke coördinatoren in de regio Rotterdam een intervisiegroepje gevormd via Whatsapp, gefaciliteerd door de regiomanager. De meeste coördinatoren zijn tevreden over de ondersteuning die ze krijgen van hun regiomanager. Sommigen geven aan wel eens een functioneringsgesprek te willen om eventuele ontwikkelpunten op langere termijn te benoemen. Op dit moment vinden deze niet plaats. De ervaren coördinatoren, waarvan sommigen ook als professioneel coach of trainer werken, zijn minder te spreken over de aansturing door de regiomanager en de intervisiebijeenkomsten.

Werving

Op de vraag hoe de Eigen Kracht Centrale meer migranten kan aantrekken voor het coördinatorschap is een aantal suggesties gedaan. Uit de gesprekken en de online enquête komen de volgende punten naar voren:

- Mond-tot-mond reclame

- Voorlichting bij migrantenzelforganisaties, religieuze verenigingen
- Gebruik van internetsites, zoals Marokko.nl,
- Via andere media, bv. Surinaamse radio.
- Verspreiden van flyers

De meeste coördinatoren adviseren een persoonlijke benadering, waarbij zij zelf of de deelnemers vertellen over het coördinatorschap of de ervaring met conferenties.

“Je moet mensen aanspreken van wie je denkt dat ze de juiste instelling hebben, dus niet in het wilde weg reclame gaan maken voor de Eigen Kracht Centrale. Door je eigen enthousiasme raken ze geïnteresseerd.”

Dit kan in een gesprek tussen twee personen, maar ook in kleine groepen op scholen, wijkbijeenkomsten, kerken/moskeeën of via migrantenorganisaties. Het is van belang hierbij duidelijk te maken welke kansen een Eigen Kracht-conferentie biedt. Het zijn vooral de persoonlijke ervaringen waarmee je anderen enthousiast kunt maken.

Vraaggestuurd werven

Een groot aantal coördinatoren plaatst de kanttekening dat er pas meer migrant-coördinatoren geworven moeten worden als daar een duidelijke vraag naar is. Ze betwijfelen of er in de regio's Amsterdam en Rotterdam werkelijk behoefte is aan meer migrant-coördinatoren.¹⁹

Kwaliteit voorop

Er zijn ook respondenten die vinden dat er minder nadruk moet worden gelegd op de etnische afkomst van de coördinator, maar veel meer op de kwaliteit om je met mensen met verschillende achtergronden te kunnen verbinden. Dit betekent o.a. goede communicatievaardigheden (met name goed luisteren en geduld hebben), organisatietalent, consequent zijn en je grenzen kunnen bewaken. En veel inlevings- en doorzettingsvermogen. Zoals één van hen het formuleerde: ‘De meerwaarde van migrant-coördinatoren moet nog worden aangetoond.’

Een van de coördinatoren benadrukte dat het er niet zozeer om gaat dat er meer migrant-coördinatoren komen. Maar dat idealiter de Eigen Kracht Centrale zelf, vooral het beleid, meer divers wordt. Het argument is dat een kleurrijke uitstraling van de Eigen Kracht Centrale meer migranten zal aantrekken, zowel coördinatoren als deelnemers.

¹⁹ Eén van hen vertelde dat een Marokkaanse vriendin zich had aangemeld, maar te horen kreeg dat er momenteel voldoende Marokkaanse coördinatoren zijn in Amsterdam.

Veel varkens maken de spoeling dun

Een andere interessante observatie van twee (Surinaamse) respondenten was dat hoe meer cultuurspecifieke coördinatoren je wilt aanbieden, hoe dunner de spoeling wordt, dus hoe minder conferenties per coördinator. Zij vinden het juist belangrijk dat er geïnvesteerd wordt in de huidige coördinatoren, dat ze zoveel mogelijk ervaring kunnen opdoen en zich verder bekwamen. De meeste coördinatoren die we gesproken hebben zouden graag meer conferenties organiseren dan nu het geval is.

Mogelijk vervolgonderzoek

De verwachting is dat met de transformatie van de jeugdzorg steeds meer gemeenten Eigen Kracht-conferenties zullen inkopen. Het is voor hen belangrijk om te weten bij welke groepen, bij welke problemen en in welk stadium Eigen Kracht-conferenties het beste werken. Vervolgonderzoek kan hier verder licht op werpen.

Bronnen

Beelen, S. (2012), *Reach Out!* Workshop Outreach & Jeugdadviseurs.

Gramberg, P. (2012), *Eigen Kracht en allochtone groepen*, Intern rapport Eigen Kracht Centrale.

Heerink, R. (2010), *Ku Forsa Uní. Met Gebundelde Kracht sta je sterk*. Onderzoek naar de uitkomsten van de Eigen Kracht-conferentie onder Antilliaanse gezinnen in de regio Rotterdam-Rijnmond. Afstudeeropdracht Hogeschool Rotterdam.

Hendriksen, S. & P.H. Smit (2012) , Nieuwe maïzena voor de samenleving, *De Groene Amsterdammer*, nummer 25 / 20-06-2012

Hoffmann, A. et al. (n.d.). *Etnisch-culturele diversiteit in Eigen Kracht-conferenties*, Eindrapport Hogeschool Rotterdam

Jorritsma, E. (2013), Los het zelf maar op. *NRC* 9/10 februari 2013

Leeuwen, M. van, *Kennisdossier Preventieve Opvoedingsondersteuning voor Migrantenouders* 2010, Utrecht: Pharos.

Schuurman, M. & C. Mulder (2012), *Besparingen door Eigen Kracht-conferenties in de Stadsregio Amsterdam. Resultaten van vervolgonderzoek*. Kalliope Consult.